

דנ"פ 6610/15 - איסלאם איברהים עיסא נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

דנ"פ 6610/15

לפני: כבוד הנשיאה מ' נאור

המבקש: איסלאם איברהים עיסא

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה לדיון נוסף בפסק דינו של בית המשפט העליון
בע"פ 9308/12 מיום 30.7.2015 שניתן על ידי כבוד
השופטים: ס' ג'ובראן, ח' מלצר, מ' מזוז

בשם המבקש: עו"ד ניר לזר; עו"ד יהושע רזניק

החלטה

1. לפנייבקשה לדיון נוסף בפסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 9308/12 עיסא נ' מדינת ישראל (30.7.2015) (מפי השופט ס' ג'ובראן, בהסכמת השופט ח' מלצר והשופט מ' מזוז) (להלן: פסק הדין). בפסק הדין נדחה ערעורו של המבקש על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (תפ"ח 12445-06-11 (להלן: פסק הדין קמא)) שהרשיע את המבקש וגזר עליו עונש מאסר עולם ועוד 40 שנות מאסר בפועל במצטבר, ופיצויים בסך כולל של 488,000 ₪.

2. עובדות המקרה פורטו בהרחבה בפסק הדין, והן יובאו כאן בקיצור. המבקש הינו תושב כפר קאסם, ובתקופה שבה אירע המקרה שכונן את כתב האישום הוא היה המחזיק והבעלים במשותף של משאית סמי-טריילר שמשקלה 15 טון. בבוקרו של יום 15.5.2011, שבו חל באותה שנה "יום הנכבה", נהג המבקש את משאיתו, נהיגה שהפכה בשלב מסוים למסע קטלני שנמשך לאורך כשלושה קילומטרים. תחילתו של המסע הקטלני בכביש 4 צפונית לצומת מסובים, המשכו בדרך לוד מכיוון מזרח למערב וסופו בצומת הרחובות דרך בר לב - ששת הימים. לאורך מסעו, פגע המבקש עם משאיתו בכלי רכב רבים, תוך שהוא מסב פגיעות לרבים מהם ואף מביא למותו של אחד. לבסוף, לאחר עצירתו, תקף המבקש עוברי אורח וחבל בהם. בית המשפט המחוזי סקר בתמצית את מסלול הנסיעה, ואביא את דבריו כלשונם:

"הנאשם פוגע בפונטו, גורם לה נזק וממשיך בנסיעה מהירה מבלי לבלום ולעצור; מתנגש פעם שנייה בפונטו תוך כדי הטיה מכוונת של הגה המשאית שמאלה ותוך דחיקתה של הפונטו לעבר גדר ההפרדה, ואחר כך ממשיך בנסיעה קדימה בלא להאט ובלא לעצור; תוך "דהירה" מהירה הוא עולה על קטנוע שנסע לפניו שעליו רכוב אשכנזי, רומס את שניהם תחת גלגלי המשאית וממשיך בנסיעה מהירה הלאה מבלי לבלום ולהתעכב; נכנס במהירות באור אדום לצומת עמוס במכוניות מתנגש במכוניתו של המנוח ובמכונית נוספת, וממשיך הלאה במהירות מבלי לבלום; בדרך פוגע במתכוון ברכב הונדה סיוויק ואז מטה את הגה המשאית ונכנס במתכוון במכונית שברולט אוואו; משם ממשיך בנסיעתו המהירה והדורסנית תוך שהוא משנה לסירוגין את נתיב נסיעתו כדי לבחור את יעדיו ופוגע במתכוון בג'יפ טויוטה ומיניבוס נוסעים; בהגיעו לצומת ששת הימים, הוא פונה בחדות שמאלה ומתנגש בכוונה באוטובוס שמגיע ממולו תוך רמיסת קטנועו של דניאל שילוח שעומד לידו. אחר כך הוא יוצא מהמשאית ותוקף עוברי אורח תוך השמעת קריאות 'אללה הוא אכבר' (פסק הדין קמא, בפסקה 17.7).

3. המערער הואשם בביצוע העבירות של רצח בכוונה תחילה, ניסיון לרצח (ריבוי עבירות), חבלה בכוונה מחמירה, חבלה ופציעה בנסיבות מחמירות, וסיכון חיי אדם בנתיב תחבורה. בית המשפט המחוזי הרשיע את המבקש בכלל האישומים, למעט שני אישומים בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה. בגזר דינו, השית בית המשפט המחוזי על המבקש מאסר עולם ועוד 40 שנות מאסר בפועל במצטבר. כן הושתו על המבקש פיצוי למשפחת המנוח בסך של 258,000 ₪, ופיצוי ליתר עשרת הנפגעים, איש כפי נזקו, בסך של 230,000 ₪. על פסק דינו של בית המשפט המחוזי ערער המבקש לבית משפט זה.

פסק הדין מושא הבקשה לדיון נוסף

4. בית המשפט דחה פה אחד את הערעור על כלל חלקיו - הן לעניין הכרעת הדין והן לעניין גזר הדין. בתוך כך, דחה בית המשפט את טענתו של המבקש כי לא התקיים בו יסוד ההחלטה להמית, שהוא אחד משלושת הרכיבים המרכזיים ביסוד הנפשי של עבירת הרצח בכוונה תחילה, לפי סעיף 301 לחוק העונשין. בית המשפט ציין כי מכיוון שרכיב

ההחלטה להמית עניינו במצבו ההכרתי-תודעתי ונפשי של הנאשם, הרי שבית המשפט משתמש בהנחות ובחזקות שונות ככלי ראייתי. בתוך כך, משתמש בית המשפט ב"חזקת הכוונה", שהיא חזקה עובדתית-ראייתית (ולא מהותית-משפטית, וראו יורם רבין ויניב ואקי דיני עונשין כרך א 448 (מהדורה שלישית, 2014)) "לפיה אדם מוחזק כמי שהתכוון לתוצאות הנובעות באופן טבעי ובהסתברות גבוהה ממעשיו" (פסקה 83 לפסק הדין). נוסף על חזקה זו, כתב בית המשפט, גובשו בפסיקה מבחני עזר נוספים היכולים ללמד על קיומו של רכיב ההחלטה להמית על פי מכלול נסיבות האירוע. לעניינו של המבקש, בית המשפט קבע כי מכלול הנסיבות מלמד על התקיימותו של יסוד ההחלטה להמית (פסקה 84 לפסק הדין).

הבקשה לדיון נוסף

5. בבקשה שני טיעונים מרכזיים. הראשון, כי בית המשפט פסק בניגוד להלכה הקיימת (שבאה לידי ביטוי לדידו ב-ע"פ 1632/08 טורק נ' מדינת ישראל (4.6.2009) (להלן: עניין טורק)) שלפיה לא ניתן להרשיע בעבירת רצח על סמך חזקת הכוונה בלבד, מבלי לדון בשאלה בדבר שאיפת הנאשם להגיע לתוצאה האמורה והאופן שבו שקל את קרות התוצאה והחליט להשיגה. השני, כי בית המשפט הרשיע את המבקש על סמך תזה אחרת מזו שתוארה בכתב האישום – ביחס ליסוד הנפשי של המבקש. לפי התזה שהופיעה בכתב האישום המבקש החליט להרוג יהודים, החלטה שהתגבשה אצלו קודם ליציאתו מביתו לנסיעה הקטלנית. לעומת זאת, לפי התזה שעל יסודה הרשיע בית המשפט, המבקש החליט להרוג בני אדם (ולאו דווקא יהודים), החלטה שהתגבשה אצלו קודם לפגיעה השנייה ברכב הפונטו. המבקש טען כי הרשעתו על סמך תזה שלא הופיעה בכתב האישום יצרה עיוות דין לגביו, משום שלא ניתנה לו הזדמנות ראויה להתגונן כנגד התזה החדשה.

הכרעה

6. לאחר שעיינתי בבקשה, בפסק הדין ובפסק הדין קמא, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות. סעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, קובע כי דיון נוסף יינתן מקום שבו קבע בית המשפט העליון הלכה חדשה, הסותרת הלכה קודמת או הלכה שמפאת קשיותה או חידושה ראויה היא כי תידון בדיון נוסף. במקרה זה, ועל אף טענתו של המבקש, לא נקבעה הלכה הסותרת הלכה קודמת לעניין יסוד ההחלטה להמית. אשר לטענתו השנייה של המבקש לעניין שינוי התזה בדבר היסוד הנפשי, המדובר בטענה האופיינית לערעור, שאינה מצדיקה דיון נוסף ושדינה להידחות גם לגופה. אפרט.

7. טענתו הראשונה של המבקש היא שבית המשפט קבע בפסק הדין הלכה הסותרת את ההלכה הקיימת. לדידו, נקבע בפסק הדין כי "די בפרזומציה המניחה כי האדם מתכוון לתוצאות הטבעיות של מעשיו כדי להביא להרשעתו ברצח, וכי קביעה זו היא שהביאה את בית המשפט קמא להרשיע את העותר ואת בית משפט נכבד זה לאשר את ההרשעה" (סעיף 9 לבקשה). קביעה זו מנוגדת לדעתו למה שנפסק בעניין טורק. ואולם פסק הדין הרשיע את המבקש לא על סמך חזקת הכוונה בלבד, כי אם על סמך מכלול נסיבות העניין, ובאופן המתיישב גם עם שיטתו של בית המשפט כפי שבאה לידי ביטוי בעניין טורק.

כך נכתב בעניין טורק:

"לצורך ביסוס ההבחנה בין עבירת הרצח לעבירת ההריגה במקרה פלוני, מסתייע בית-המשפט במבחני עזר, שלהם זיקה למכלול נסיבותיו של המקרה. כך נקבע, כי ניתן להסיק מסקנות בדבר קיומה של החלטה להמית "ממספר הפגיעות, מיקומן, הכלי שבו נעשה שימוש, צורת המעשה, חילופי דברים קודם למעשה וכיוצא באלה מבחנים, הנסמכים על ראיות נסיבתיות" (ע"פ 290/87 סבאח נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(3) 358, 365 (1988); ע"פ 5197/05 עיסא נ' מדינת ישראל בפסקה ז' לפסק-דינו של השופט א' רובינשטיין (טרם פורסם, 5.2.07); וראו גם ע"פ 9369/07 מיקל נ' מדינת ישראל, בפסק-דינה של השופטת ע' ארבל (טרם פורסם, 19.2.2009))" (עניין טורק, בפסקה 11 לפסק דינו של השופט א' א' לוי).

וכך נכתב בפסק הדין מושא הבקשה:

"נוסף על חזקה זו, גיבשה הפסיקה מבחני עזר היכולים ללמד על קיומה של החלטה להמית, על פי מכלול נסיבות האירוע. בין היתר נשקלים מספר הפגיעות בגוף המנוח, מיקומן, הכלי שבו נעשה שימוש, צורת המעשה וכיוצא באלה מבחנים, הנסמכים על ראיות נסיבתיות (ע"פ 290/87 סבאח נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(3) 358, 365 (1988); ע"פ 5197/05 עיסא נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה ז' לפסק דינו של השופט א' רובינשטיין (5.2.2007); ע"פ 9604/04 כריכלי נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 11 לפסק דינה של הנשיאה ד' ביניש (04.09.2007) (להלן: עניין כריכלי)). סיכמה זאת יפה הנשיאה (כתוארה כיום) מ' נאור בע"פ 4932/00 יעקבלב נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4) 30, 37 (2002): 'אין נוסחאות מתמטיות להכרעה בשאלה אם הייתה או לא הייתה החלטה להמית. הכול תלוי במכלול הנסיבות'.

85. במקרה שלפנינו, מכלול הנסיבות מוביל למסקנה בדבר התקיימותה של החלטה להמית. דומה כי השתלשלות האירוע כולו, כמו גם מספר הפגיעות הרב והממצאים בשטח מצביעים בבירור על החלטה להמית" (פסקאות 84-85 לפסק הדין).

הנה כי כן, אין סתירה בין פסקי הדין, וממילא גם אין מקום לדיון נוסף. בית המשפט צעד בשבילי ההלכה הפסוקה שבאו לידי ביטוי בפסקי דין רבים.

8. טענתו השנייה של המבקש היא שבית המשפט הרשיעו על סמך תזה שונה מזו שהופיעה בכתב האישום, ושלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להתגונן בפניה. טענה זו היא טענה ערעורית במהותה, ואין מקומה בבקשה לדיון נוסף, באשר דיון נוסף אינו ערעור נוסף (ראו: דנ"א 1075/15 בלום נ' אנגלו סכסון - סוכנות לנכסים (ישראל - 1992) בע"מ (8.3.2015)).

למעלה מן הצורך, דין הטענה להידחות גם לגופה. "כאשר נטענת טענה לפיה נמנעה מנאשם הזדמנות סבירה

להתגונן, מקובל לדרוש ממנו להבהיר באיזה קו הגנה היה נוקט ובאילו טיעוני הגנה – שונים מאלה שהעלה – היה עושה שימוש" (ע"פ 4533/07 אזרי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 לפסק הדין (31.10.2007)) "ואין די בהעלאת טענה כללית וערטילאית" (ע"פ 5102/03 מדינת ישראל נ' קליין, פסקה 45 לפסק הדין (4.9.2007)) (וראו גם יעקב קדמי, סדר הדין בפלילים: חלק שני – הליכים שלאחר כתב אישום כרך א 1524 (התשס"ט-2009)). המבקש לא הציג קו הגנה מפורט וחדש למול התזה השנייה, ואין די בטענותיו הסתמיות לעניין זה. זאת בפרט לאור המהימנות הנמוכה שייחס בית המשפט לגרסאותיו המשתנות.

9. סוף דבר, אין עילה לדיון נוסף.

הבקשה נדחית.

ניתנה היום, כ"א בחשון התשע"ו (3.11.2015).

ה נ ש י א ה